УДК 336.22:355.01

Особливості сплати податків в Україні в умовах воєнного стану

Шейко Яна,
здобувачка вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація. *У роботі досліджено специфіку сплати податків в Україні в умовах воєнного стану. Проаналізовано зміни до податкового законодавства, що були запроваджені з метою підтримки суб'єктів господарювання та забезпечення стабільності бюджетної системи. Розкрито особливості застосування податкових пільг, відтермінування виконання податкових зобов'язань, а також цифровізації процесів адміністрування. Обґрунтовано значення податкової системи як ключового фінансового інструменту забезпечення обороноздатності держави та її економічного відновлення.*
Ключові слова: *податкова система, сплата податків, податкові пільги, адміністрування, бюджет.*

Воєнний стан в Україні суттєво вплинув на функціонування національної економіки. В умовах різкого скорочення виробництва, порушення логістичних ланцюгів та релокації підприємств особливої актуальності набуло питання забезпечення стабільних бюджетних надходжень. Основним нормативно-правовим актом, що регулює порядок нарахування та сплати податків, є Податковий кодекс України [1], проте в період воєнного стану його положення були доповнені спеціальними нормами.

Правовою підставою для встановлення особливого режиму регулювання суспільних відносин є Закон України «Про правовий режим воєнного стану» [2], відповідно до якого органи державної влади отримали повноваження оперативно змінювати окремі процедури, у тому числі у сфері оподаткування. Це дозволило адаптувати податкову політику до умов воєнного часу та забезпечити баланс між інтересами держави й можливостями платників податків.

Однією з характерних рис податкової політики у період війни стало тимчасове зменшення податкового навантаження на бізнес. Зокрема, було розширено застосування спрощеної системи оподаткування, знижено ставки окремих платежів, а також запроваджено можливість добровільної сплати єдиного податку для певних категорій платників [1]. Такі заходи мали на меті зберегти підприємницьку активність і підтримати зайнятість населення.

Важливою новацією стало запровадження механізму відтермінування виконання податкових обов'язків у разі відсутності можливості їх своєчасного виконання через бойові дії або тимчасову окупацію територій. Законодавством передбачено, що у таких випадках платник звільняється від відповідальності за порушення строків сплати за умови виконання обов'язку після відновлення

можливості провадити діяльність [1]. Це свідчить про гуманізацію податкової політики та врахування реальних обставин господарювання.

Разом із тим, попри надання певних пільг, податкова система продовжує виконувати фіскальну функцію. Податкові надходження залишаються ключовим джерелом формування доходів державного бюджету навіть в умовах воєнного часу [3]. Саме за рахунок цих ресурсів фінансуються потреби сектору безпеки і оборони, соціальні виплати, а також підтримка критичної інфраструктури.

Суттєву роль у забезпеченні безперервності податкових процесів відіграла цифровізація. Електронний кабінет платника податків, дистанційне подання декларацій та можливість онлайн-сплати податкових зобов'язань сприяли мінімізації адміністративних бар'єрів і зменшенню ризиків переривання взаємодії між платниками та контролюючими органами [1]. У воєнних умовах це стало важливим чинником стабільності фінансової системи.

Окрему увагу держава приділила підтримці стратегічно важливих галузей, зокрема аграрного сектору, який забезпечує продовольчу безпеку та формує значну частину експортних надходжень. Податкові послаблення та адаптація окремих процедур сприяли збереженню виробничого потенціалу та стабілізації діяльності підприємств цієї сфери.

Поступово, зі стабілізацією економічної ситуації, відбувається повернення до стандартних правил оподаткування. Такий підхід зумовлений необхідністю зміцнення бюджетної дисципліни та забезпечення довгострокової фінансової стійкості держави.

Отже, особливості сплати податків в Україні в умовах воєнного стану полягають у поєднанні тимчасових податкових пільг, механізмів відтермінування зобов'язань, активного використання цифрових технологій та поступового відновлення загальних принципів податкової системи. У сучасних реаліях оподаткування виступає не лише джерелом наповнення бюджету, а й інструментом економічної стабілізації та відновлення держави.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19
3. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. Інформація щодо виконання державного бюджету в умовах воєнного стану. URL: https://mof.gov.ua

Abstract. *The paper analyzes the peculiarities of tax payment in Ukraine under martial law. The study examines legislative changes aimed at supporting business entities and ensuring budget stability. Special attention is paid to tax relief measures, deferral mechanisms and digitalization of tax administration. The tax system is substantiated as a key financial instrument for supporting defense needs and economic recovery.*

Keywords: *tax system, tax payment, tax relief, tax administration, budget.*

Науковий керівник:
Бурковська А.В.,
канд. екон. наук, доцентка
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет